

Zařazení a název: Lekce 10: Publikování výsledků výzkumu

Autor (resp. autoři): Michal Kvasnička

Datum vygenerování dokumentu: Čt 16. listopad 2017, 15:09:10 CET

Upozornění: Obsahem tohoto dokumentu je část učebního textu e-learningového kurzu Akademické psaní, která byla vybrána a automaticky převedena z interaktivní osnovy z IS MU za účelem usnadnění tisku a možnosti studia v elektronických čtečkách typu Kindle, iPad apod. Přestože je naší snahou, aby se tento dokument po obsahové stránce v maximální možné míře shodoval se zdrojovou osnovou, nelze vyloučit, že při převodu mohlo dojít ke ztrátě či „zašumění“ některých publikovaných informací, nevykreslení některých obrázků či speciálních symbolů, rozhození formátování a podobným neduhům v důsledku automatického převodu. V případě nejasností je nutné správnost zobrazovaných informací ověřit přímo v příslušné interaktivní osnově v IS MU. V podobném duchu je žádoucí nahlédnout do osnovy v IS MU v případě citovaných zdrojů – úplný seznam literatury není součástí tohoto dokumentu. Tento dokument byl vytvořen **výhradně** pro studenty kurzu Akademické psaní a bez souhlasu autora **není povoleno jej šířit** třetím osobám.

1 Publikování výsledků výzkumu pro zvědavé

Čím jsou výsledky vašeho výzkumu primitivnější, tím více lidí si je přečte a bude s nimi souhlasit.

Hanggiho zákon, z kterého vyplývá:

Čím jsou výsledky, vašeho výzkumu přínosnější, tím méně lidí jim rozumí.

Autorem textu této osnovy je Michal Kvasnička.

V případě školních prací skončí vaše snažení obhajobou. Skutečná vědecká práce však končí publikováním výsledku, a to především ve formě článku v recenzovaném odborném časopise (články v odborných časopisech jsou mnohem důležitější než monografie; učebnice se nepočítají vůbec, viz Choi, 2002). Tato kapitola je určena především pro doktorandy, kteří musí publikovat několik článků ještě před tím, než mohou odevzdat svou dizertační práci a kteří budou potřebovat vykázat nějaké publikace dřív, než se budou ucházet o práci na vysoké škole.

V této kapitole se tedy seznámíte se základy publikování: s tím, jak připravit článek k odeslání do odborného časopisu a jak postupovat v případě, že jej časopis odmítne. Ostatním studentům tato kapitola ukáže, proč jsou to především původní časopisecké články, které by měly být zdrojem jejich studia – protože prošly nejprísnějším posuzováním z hlediska obsahu i formy.

1.1 Odeslání článku do časopisu

Předpokládejme, že jste napsali svůj první článek. Přitom jste dodrželi všechny zásady pro psaní akademického textu: máte jasnou výzkumnou otázku, jasnou metodu a jasnou odpověď. Srozumitelně jste je popsali. Váš článek obsahuje pouze jednu jasnou a dobře prokázanou myšlenku. Váš článek je krátký (editoři mají raději krátké články; navíc stručnost snižuje riziko, že recenzenti v textu objeví chybu nebo jej nepochopí; napíšou také recenzi rychleji, viz Choi, 2002). Svoje myšlenky a způsob jejich podání jste několikrát prezentovali na konferenci, dostali jste zde zpětnou vazbu a zapracovali ji do svého textu. Text jste napsali anglicky (vědecký článek napsaný česky je vyhozený do koše). Nyní chcete svůj text nabídnout některému časopisu k otištění.

Před odesláním nechte svůj text ležet aspoň týden ladem a znovu jej projděte. Možná najdete nějaké drobné chyby. Především pečlivě zkontrolujte titul a úvodní stranu, abstrakt a úvod a závěr. Ty musí být naprosto bezchybné. Chyby na úvodní straně by způsobily, že budete vypadat jako lajdák.

Než svůj článek můžete odeslat k opublikování, musíte si vybrat vhodný časopis. U každého autora se počítají tři věci: 1) celkový počet jeho publikací, 2) kvalita média, kde jeho publikace vyšly (měřená impakt faktorem časopisu) a 3) počet a kvalita jeho citací. Čím je časopis prestižnější, tím lepší bude impakt vašeho článku a tím větší je i šance, že vás někdo bude citovat. Prestižní časopisy mají také vysoce kvalitní recenzenty, takže z jejich posudků dostanete lepší zpětnou vazbu pro vylepšení svého textu. Na druhou stranu, čím je časopis prestižnější, tím je nižší šance, že otiskne právě váš text. Je tedy třeba volit podle toho, nakolik si věříte a jakou zpětnou vazbu jste dostali při prezentování svých výsledků na konferencích. Obvykle se doporučuje poslat nejdříve svůj článek do nejprestižnějšího časopisu, na který si troufnete. Tak budete mít jistotu, že neprodáte svůj výsledek pod cenou a že získáte nejlepší zpětnou vazbu, jakou je možné. Teprve když váš text odmítnou, pošlete jej do méně významného časopisu. Jinou strategií je poslat svůj text do rostoucího časopisu, tedy do časopisu, který má mít právě přidělen impakt faktor, nebo jehož impakt faktor roste.

Vhodný časopis musíte vybrat i po oborové stránce. Většina časopisů je dnes relativně úzce specializovaných. Pokud svůj text pošlete do časopisu s jinou specializací, editoři jej bez recenzování odmítnou. V časopisu, o kterém uvažujete, si prolistujte několik posledních čísel, abyste zjistili, zda publikují příspěvky podobné tomu vašemu. Podívejte se také na zaměření časopisu – většina časopisů uvádí svůj *policy statement* na webu. Dobré je také zjistit si, jaké preference váš časopis má. Není např. příliš moudré posílat text hájící státní regulace do časopisu zaměřeného na *laissez faire* jako je *Review of Austrian Economics*.

Nikdy byste také neměli posílat více svých příspěvků do jednoho časopisu v malém časovém odstupu. Editoři neradi tisknou více článků jednoho autora, zvláště pokud se všechny články týkají podobných témat.

Když odesíláte svůj článek do vybraného časopisu, měli byste vždy dodržet pokyny, které časopis vydal. Většinou je najdete na jeho webu. Balíček, který do redakce posíláte (nebo email s přílohami, pokud to časopis dovoluje) by měl vždy obsahovat předepsaný počet kopií textu a dopis editorovi. Dopis sám o sobě stačí krátký: „Zvažte prosím přiložený rukopis, ‚Název článku‘ pro otištění v *Název časopisu*. Budu se těšit na vaši odpověď.“ Delší dopis signalizuje nejistotu a nedostatek zkušeností. Rozhodně nikdy neříkejte, kdy jste svůj text napsali, kolikrát byl ve kterých časopisech odmítnut a podobné věci. Svůj dopis nepište rukou. Mohl by se namočit a rozmazat. Kopie textu a dopis zabalte do pevného balíčku, aby jej pošta nezničila. Výtisk vašeho článku (nebo jeho elektronická verze v PDF) by měl obsahovat úvodní stranu, na které bude název vašeho textu a veškeré údaje o autorovi (adresa, mail, telefon, fax apod.). Abstrakt článku musí být spolu s názvem článku také na druhé straně. Editor časopisu totiž první stranu oddělí, až text pošle recenzentům v procesu *double blind review*.

Většina časopisů potvrdí, že váš rukopis dostaly. Pak už musíte čekat. Choi (2002) tvrdí, že průměrná doba čekání na přijetí článku v ekonomickém časopise je tři roky, na zavržení pak šest až osm měsíců. Jiní autoři uvádějí optimističtější, avšak stále ještě dlouhé termíny. Hamermesh (1994, s. 158) např. tvrdí, že polovina recenzních posudků dorazí do redakce za šest týdnů. Deset procent recenzních posudků však do redakce dorazí až za čtyři měsíce. Vzhledem k tomu, jak často zasedá redakční rada časopisu a že potřebuje dostat vždy dva až tři posudky od různých recenzentů, je spodní hranice reakce časopisu někde kolem šesti měsíců. Pokud časopis nereaguje šest měsíců, kontaktujte editora. Pokud nedostanete odpověď ani pak do dvou měsíců, urgujte svůj dotaz. Ne každá redakce však reaguje na maily; některé redakce prý stále komunikují pomocí papírových dopisů a faxů.

Protože recenzní řízení trvá dlouho, většina článků je napoprvé odmítnuta a i doba mezi přijetím článku a jeho publikováním je dlouhá, nezbyvá vám, než psát víc věcí současně. Pak je nezbytné, abyste si psali poznámky, co, kdy a kam jste poslali. Díky tomu budete vědět, kdy máte svůj text urgovat. Zabráníte i tomu, abyste omylem neposlali svůj text po jeho odmítnutí znovu do stejného časopisu a abyste neposlali stejnému časopisu víc článků brzo po sobě.

1.2 Zavržení článku, revize a jeho přijetí

Počítejte s tím, že váš článek bude nejspíše napoprvé odmítnut nebo budete požádání o jeho dopracování. Nepanikařte a nepropadejte depresi: stává se to i nositelům Nobelovy ceny. Prestižní ekonomické časopisy tisknou asi 10 % příspěvků, které dostanou. Slušné české časopisy tisknou méně než jednu třetinu příspěvků. V ekonomii je obzvlášť zvykem soustředit se při recenzování na negativa (Creedy, s. 108).

Typické odpovědi editorů odborných časopisů spadají do jedné ze čtyř kategorií, setříděných od nejčastějších po ty nejméně časté: 1) jasné zamítnutí; 2) editor

navrhne výrazné úpravy bez jasné naděje na otištění; 3) editor vám doporučí článek znovu nabídnout redakci po výrazných úpravách a 4) editor chce text otisknout bez úprav či po malých úpravách. V případě odpovědi typu 1 vám nezbyvá než svůj článek poslat jinam. V případě jiné odpovědi stojí za to zkusit svoje štěstí znovu ve stejném časopise (Hamermesh, 1992, s. 173–174).

Nejobvyklejší důvody pro odmítnutí zahrnují to, že text není dobře motivovaný a jeho cíl není jasný. To je důvod, proč věnovat enormní pozornost úvodu. Mezi další důvody patří to, že článek není dost významný pro otištění v prestižním časopise. Pak je třeba jej poslat do časopisu, kde bude čelit nižší konkurenci. Hamermesh (1992) tvrdí, že proces recenzování obsahuje silný prvek náhody, takže jedno odmítnutí nemusí nutně znamenat, že váš text nestojí za nic. Pokud jej však odmítnou čtyři různé časopisy, někde bude asi chyba.

Pokud editor časopisu váš článek odmítl nebo vás požádal o jeho přepracování, nepište mu dopis s odvoláním – většinou to ničemu nepomůže. Je třeba, abyste svůj článek přepracovali. Musíte vzít recenzní posudky vážně a zapracovat všechny požadované změny. Při revizi začněte nejkritičtějšími komentáři – ty povedou k největším změnám v textu. Drobnosti můžete vyřešit potom. Recenzní posudky jsou však někdy psány poněkud tajemně (Creedy, s. 108), takže jejich pravému významu nemusí být snadné porozumět. Požádejte své kolegy, aby si přečetli vaše recenzní posudky a dopis editora a řekli vám, co se domnívají, že po vás editor požaduje. Nikdy nereagujte hned. Počkejte, až opadnou vášně a vyprchá deprese.

Revizi textu udělejte důkladně. Pokud ji odbudete, další možnost už nedostanete. Pokud editor požaduje, abyste text zkrátali, zkraťte jej a striktně dodržte požadovanou délku. Nedělejte jen minimum změn, které editoři vyžadují. Podívejte se znovu na celý text a vyjasněte svou argumentaci. Do revize nezahrnujte nové myšlenky. Revize většinou vyžadují několik iterací. Celou revizi však musíte zvládnout v požadovaném časovém limitu, nejlépe do tří měsíců. Opravy však neposílejte dřív než za měsíc. Vypadalo by to, že jste práci na opravách odbyli. Pokud nemíníte text opravovat a text znovu nabízet k otištění, napište to redakci daného časopisu, samozřejmě jen v případě, že vám editor možnost otištění po úpravách nabídl.

Při opětovném odeslání článku k opublikování do stejného časopisu pošlete editorovi nejen požadovaný počet kopií svého textu a průvodní dopis, ale také balíček pro každého recenzenta. V tomto balíčku by měla být kopie recenzního posudku (recenzent ji mohl ztratit), kopie revidovaného textu a dopis recenzentovi. Pokud recenzentův posudek jednotlivé body nečísluje, očísľujte je. V dopise pak bod po bodu ukažte, jak jste do nové verze textu zapracovali recenzentovu kritiku. Pokud recenzent něco nepochopil, vysvětlete, jak jste věc v textu vyřešili. Pamatujte, že pokud recenzent něco nepochopil, je to váš problém. Vy jste to špatně vysvětlili. Pokud si recenzenti ve svých posudcích protiřečí a editor nenaznačil, jak spor vyřešit, označte problém a napište, jak jste se s ním vypořádali. Nezapomeňte recenzentům poděkovat. Nikdy také na recenzenty neútočte. Jednak to není slušné,

jednak je téměř jisté, že budou váš text recenzovat znovu.

Průvodní dopis by měl být stejně stručný jako při prvním odeslání textu k otištění. Jeho cílem i cílem dopisů recenzentům je přesvědčit editora, že jste všechny problémy vyřešili a že nemusí znova posílat váš text recenzentům pro nové posouzení. Nic vám ovšem nezaručuje, že váš text bude automaticky publikován. Nejspíše se vrátí recenzentům pro nové posouzení. Celé se to může opakovat několikrát.

Jakmile bude váš text přijat k otištění, zbývá vám vyřešit jen několik drobností. Některé časopisy mají subeditory, kteří se starají o jazykovou stránku textu. Ti text opraví a budou po vás chtít změny schválit. Raději na ně však nespolehejte a zaplaťte si profesionální korektory. Před vlastním vytištěním dostanete také většinou ke schválení tiskové matrice (*proof reading*) a musíte zkontrolovat, zda při sazbě nedošlo k tiskovým chybám (nejčastěji nastávají při sazbě matematických výrazů). Tyto korektury musíte provést pečlivě a rychle. V tomto stádiu už můžete odstraňovat pouze sazební chyby a nesmíte měnit obsah svého textu. Jedinou výjimkou je to, že můžete měnit seznam literatury, např. v případě, že vámi citovaný *working paper* už vyšel jako článek.

Po odstranění těchto chyb už vám zbývá jen čekat, až váš článek vyjde tiskem. Hamermesh (1992, s. 175) uvádí, že doba od přijetí textu do jeho fyzického vytištění může trvat od dvou měsíců po dva roky.

1.3 Shrnutí

Posledním krokem vědecké práce je publikování vašich výsledků v odborném recenzovaném časopise. Napište svůj článek podle rad v tomto textu. Vyberte si časopis, do jehož zaměření váš článek spadá. Nejdříve oslovte nejprestižnější časopis, na jaký si troufnete. Tomuto časopisu pošlete svůj text spolu s krátkým průvodním dopisem. Připravte se na to, že časopis zřejmě váš text nepřijme k okamžitému otištění bez úprav. Pokud je editorův dopis aspoň mírně vstřícný, přepracujte svůj text a pošlete jej znovu do stejného časopisu. Do textu zahrňte všechny úpravy, které editor požaduje. Přepracovaný text pošlete časopisu zpět i s detailním vysvětlením, jak jste zapracovali výhrady recenzentů, a to do tří měsíců. Editor si může vyžádat nové recenzní posudky a žádat po vás další úpravy. Počítejte s tím, že proces recenzování i doba mezi přijetím textu a jeho vytištěním trvají velmi dlouho. Pokud tedy potřebujete publikace pro vykazování činnosti, začněte psát brzy a využijte i drobnější možnosti, jak publikovat, jaké nabízejí konferenční sborníky.

1.3.1 Doporučená literatura

Pokud se chcete dozvědět víc o tom, jak publikovat, přečtěte si především doporučení pro mladé ekonomy-vědce (Hamermesh, 1992). O vlastním průběhu publikačního procesu se můžete dozvědět více z Hamermesh (1994) a Creedy (2006).

Neocenitelné rady, jak publikovat, poskytuje také Choi (2002), který je sám hlavním editorem *Review of International Economics*.

- CREEDY, J. From Manuscript to Publication: A Brief Guide for Economists. *Australian Economic Review*. 2006, vol. 39, no. 1, s. 103-113.
- HAMERMESH, D. S. Facts and Myths about Refereeing. *Journal of Economic Perspectives*. 1994, vol. 8, č. 1, s. 153-163.
- HAMERMESH, D. S. The Young Economist's Guide to Professional Etiquette. *Journal of Economic Perspectives*. 1992, vol. 6, č. 1, s. 169-179.
- CHOI, K. *How to Publish in Top Journals* [online]. [cit. 200-03-07]. Dostupné z: <http://www.roie.org/how.htm>